

unf*ck Berlin

Verkort verkiezingsprogramma voor de verkiezingen van het Berlijnse Huis van Afgevaardigden 2026

Voorwoord

Berlijn is één van de meest dynamische steden ter wereld. En toch wachten we maanden op een brief van de overheid die al lang digitaal had moeten zijn. We sturen onze kinderen naar scholen, die niet goed onderhouden worden. We wachten op bussen, die niet komen. We zoeken woningen, die we niet kunnen betalen.

Dat is niet normaal. Dat zouden we niet moeten accepteren. En dat hoeven we ook niet.

Andere steden hebben dezelfde problemen al opgelost. In Tallinn kun je overheidszaken binnen enkele minuten online afhandelen. In Wenen is betaalbare woonruimte beschikbaar, omdat het Weense systeem van gemeentelijke woningbouw inwoners van kwalitatieve en betaalbare sociale huurwoningen voorziet. In Kopenhagen werkt de metro-infrastructuur goed, omdat er slim in is geïnvesteerd. Het is geen kwestie van óf, maar van hóé. En wij weten hoe.

Volt wil het. Volt kan het. En Volt doet het. Wij beheren niet alleen het heden, wij bouwen aan de toekomst.

Feitelijk, pragmatisch en Europees. Wij nemen beslissingen op basis van bewijs, niet op basis van ideologie. We meten het effect van ons beleid en passen aan wat niet werkt.

Dit is ons plan.

Onze manier van politiek bedrijven

Europees, pragmatisch, positief

Wij herdefiniëren politiek. Daarbij laten we ons leiden door drie uitgangspunten:

Europees denken, lokaal doen. Volt is de eerste partij die in heel Europa meedoet aan verkiezingen, met één gezamenlijk basisprogramma en een positieve visie voor het hele continent. Wat elders in Europa al werkt, brengen wij naar Berlijn – om problemen hier ter plaatse op te lossen.

Positief en oplossingsgericht. Wij kiezen voor vertrouwen in plaats van angst. In plaats van slechts problemen te beheren of schuldigen aan te wijzen, werken wij aan concrete oplossingen en aan een visie voor een stad waar je met plezier kunt wonen.

Sociaal-liberaal. Wij ontwikkelen echte vrijheid voor iedereen. Vrijheid die ophoudt bij je inkomen, afkomst of huidskleur is geen echte vrijheid. Wij geven mensen de ruimte om hun eigen leven vorm te geven, ongeacht wat je verdient of waar je vandaan komt. Dat is de nieuwe sociaal-liberale toon die nodig is in de politiek.

Berlijn functioneert

Bestuur, digitalisering en participatie

In Berlijn wonen veel mensen, die iets willen veranderen. Wat ontbreekt, is een overheid die hen daartoe in staat stelt. Iedereen, die vandaag de dag met een overheidsinstantie te maken krijgt, heeft veel geduld nodig: onduidelijke verantwoordelijkheden, computersystemen die niet met elkaar communiceren en formulieren die alsnog moeten worden uitgeprint. Bovendien gaan de komende jaren duizenden ervaren medewerkers met pensioen. Of er woningen worden gebouwd, of bedrijven investeren en of mensen vertrouwen hebben in de overheid, hangt af van een goed functionerend bestuur. Daarom beginnen wij daar.

Berlijn functioneert pas echt als we de overheidsadministratie digitaal herzien en iedereen de mogelijkheid bieden om mee te doen.

Onze concrete oplossingen:

Bestuur

- **Een sterkere deelstaat voor meer slagkracht.** We bundelen besluitvorming, sturing en handhaving op deelstaatsniveau en waarborgen strategisch belangrijke taken door middel van uniforme standaarden en duidelijke bevoegdheden. Hiermee ontlasten we de districten en verbeteren we de dienstverlening aan inwoners.

- **Sneller dankzij duidelijke deadlines.** We hanteren de regel dat aanvragen automatisch worden goedgekeurd als een overheidsinstantie niet binnen de wettelijke termijn reageert – dat zet echte druk op snelheid.
- **Prestaties zichtbaar maken.** We maken de doorlooptijden en kwaliteitscijfers van ieder district openbaar toegankelijk. Dit stimuleert gezonde concurrentie om de beste dienstverlening te leveren en hiermee kunnen we in een vroeg stadium signaleren waar extra ondersteuning nodig is.
- **Talenten voor verandering.** We trekken goede mensen aan en behouden deze met een gerichte personeelsstrategie. Daarbij geven we prioriteit aan IT- en organisatievaardigheden om de modernisering van het openbaar bestuur daadwerkelijk te bewerkstelligen.

Digitalisering

- **Kostenbesparing door samenwerking.** We maken gebruik van gezamenlijke IT-systemen met andere Duitse deelstaten. Zo doorbreken we de federale digitaliseringsblokkades én besparen we op dure maatwerkoplossingen.
- **Eén portaal voor alles.** We bundelen alle overheidsdiensten op één veilig, meertalig en toegankelijk platform, waar de status van aanvragen transparant kan worden gevolgd. Dankzij het 'once only'-principe hoeven gegevens, die de overheid al heeft, niet opnieuw te worden aangeleverd, omdat de onderliggende systemen eindelijk met elkaar communiceren.
- **IT onder één regie.** We centraliseren het IT-beheer, zodat de verantwoordelijkheden tussen de Senaat, de deelstaten en het IT-dienstencentrum (ITDZ) helder worden gedefinieerd. Zo zorgen we voor uniforme processen op het gebied van bedrijfsvoering, veiligheid, ondersteuning en inkoop en voorkomen we kostbare dubbele structuren.

Financiën

- **Transparant en toekomstgericht.** We stappen over op een bedrijfsmatige boekhouding en plannen met een langetermijnvisie. Zo worden bezittingen en schulden van Berlijn inzichtelijk, en blijft de begroting betrouwbaar, ook in moeilijke tijden. Europese, federale en deelstaat-subsidies worden consequent benut in plaats van deze – zoals in het verleden vaak gebeurde -- onbenut te laten vervallen.

Participatie

- **Burgerraad met echte invloed.** Burgerraden – die door loting worden samengesteld en waaraan ook mensen zonder Duits paspoort kunnen deelnemen – adviseren over concrete projecten. Hun aanbevelingen worden serieus overwogen in plaats van in een la te verdwijnen.

- **Een eigen budget voor de wijk.** Via een burgerbegroting beslissen inwoners zelf hoe een deel van het geld in hun wijk wordt besteed. In Parijs werkt dit al succesvol.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen regel je al je overheidszaken digitaal, zonder papierwerk of dubbele procedures, want uiterlijk in 2029 is de volledige overheid gedigitaliseerd. Je hoeft je gegevens nog maar één keer door te geven en als een overheidsinstantie niet op tijd reageert, geldt je aanvraag automatisch als goedgekeurd. Wil je iets veranderen in jouw wijk, dan heb je inspraak via burgerraden en een burgerbegroting – en niet alleen bij de volgende verkiezingen.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Estland: Dankzij het '*once only*'-principe hoeven inwoners documenten slechts één keer aan te leveren, omdat overheidsinstanties gegevens veilig en volgens de wet uitwisselen.

Denemarken: Eén centraal burgerportaal bundelt meer dan 2.000 digitale overheidsdiensten volgens het principe '*digital first*'.

Hamburg en Hessen: Een bedrijfsmatige boekhouding koppelt financiële gegevens aan concrete prestatie- en beleidsdoelen.

Parijs: Via burgerbegrotingen spreekt de bevolking bindend mee over ongeveer vijf procent van het stedelijke investeringsbudget.

Berlijn bloeit

Wonen, mobiliteit en leefbare wijken

Hoe we wonen, hoe we ons van A naar B verplaatsen en hoe leefbaar onze wijken zijn, bepaalt elke dag de levenskwaliteit in Berlijn. Er is nu al een tekort van minstens 100.000 woningen – en dat tekort groeit, zijn veel buitenwijken slecht bereikbaar, en vormt zwerfafval een probleem in de openbare ruimte.

Berlijn floreert als we betaalbare woningen ontwikkelen door slimme bouwmethoden, zorgen voor betrouwbaar openbaar vervoer en goede verbindingen, en onze wijken levendig en schoon maken.

Onze concrete oplossingen:

Wonen

Sneller, eenvoudiger en goedkoper bouwen

We wijzen geschikte bouwlocaties vroegtijdig aan en versnellen vergunningsprocedures met gestandaardiseerde, digitale en gestroomlijnde procedures. Eenvoudiger en modulaire bouwmethoden verlagen de bouwkosten met wel een derde.

Bestaande ruimte beter benutten

Zonder nieuwe grondontwikkeling kunnen er ongeveer 40.000 extra woningen worden ontwikkeld, door het eenvoudiger te maken om zolders en leegstaande kantoren tot appartementen om te bouwen.

Coöperaties en maatschappelijk wonen versterken

We ondersteunen woningcorporaties, waarvan woningen eigendom zijn van de leden en die niet winstgericht zijn, bijvoorbeeld met extra financiering en gemeentelijke grond. Samen met meer investeringen in stedelijke woningcorporaties verhogen we zo het aandeel niet-commerciële woningen tot 50 procent.

Huren betaalbaar houden zonder woningbouw af te remmen

Wij wijzen starre huurplafonds en algemene onteigeningen af, omdat ze het woningaanbod verminderen en investeringen afremmen. In plaats daarvan vereenvoudigen we de toetsing van toegestane huren, reguleren we de huur vooral in gebieden waar de behoefte het grootst is, en bieden we transparantie over huren, leegstand en speculatie met een fraudebestendige woningen-databank.

Huiseigendom mogelijk maken

Via een initiatief in de Bondsraad worden starters op de woningmarkt tot een bedrag van 36.000 euro vrijgesteld van overdrachtsbelasting. Hierdoor wordt de toegang tot een eigen woning vereenvoudigd, want voor velen vormen de hoge eenmalige bijkomende kosten met name een belemmering voor de aankoop van hun eerste woning.

Dakloosheid overwinnen

Mensen die op straat leven, krijgen bij ons eerst een eigen woning en daarna begeleiding – niet andersom (*Housing First*). Dat is de juiste menselijke aanpak én goedkoper voor de stad, dan het beheren van een noodsituatie.

Mobiliteit

Openbaar vervoer voor alle stadsdelen

We maken bussen en treinen toegankelijk, betrouwbaar en betaalbaar, tot in elke buitenwijk. We bundelen alle diensten in één app en pleiten op federaal niveau voor de levensvatbaarheid van het Deutschland Ticket.

Een verbinding tot aan de voordeur

We introduceren belbussen, die in tariefzones B en C via app of telefoon kunnen worden besteld. Deze brengen gezinnen en mensen met beperkte mobiliteit in ongeveer 15 minuten naar het dichtstbijzijnde vervoersknooppunt. Zo volstaat in de toekomst een telefoon, in plaats van een eigen auto voor een goede bereikbaarheid.

Het fietsnetwerk snel uitbreiden

We breiden fietspaden, fietsstraten en fietssnelwegen versneld uit, hervatten de planning van stilgelegde fietssnelwegen en voeren het fietsverkeersplan uit.

Veilige straten, kruispunten en routes

Met een spoedprogramma maken we gevaarlijke kruispunten veiliger. We bouwen volledig beschermde routes en een samenhangend fietsnetwerk voor iedereen – veilig voor kinderen en ouderen.

Minder eindeloze bouwplaatsen

We verbeteren de coördinatie van werkzaamheden door geen algemene, langdurige goedkeuring te verlenen voor volledige afsluitingen, maar door de openbare ruimte bruikbaar te maken als werkzaamheden tijdelijk zijn stilgelegd.

Leefbare wijken

Afval wegbrengen, altijd en dichtbij

We ontwikkelen digitale, lokale inzamelpunten, die 24 uur per dag geopend en zonder personeel toegankelijk zijn. We zetten gemeentelijke toezichthouders in, die controleren of de regels voor afvalverwerking worden nageleefd.

Leegstand voorkomen

We geven leegstaande winkels en ruimtes een nieuwe bestemming voor de wijk, van werkplaatsen tot culturele en gemeenschapscentra, in plaats van ze te laten verwaarlozen.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen vind je betaalbare woningen in je eigen wijk, want er worden tot 2040 zo'n 300.000 nieuwe appartementen gebouwd. Sociale woningbouw-quota en coöperaties zorgen voor betaalbare huren en het kopen van een huis wordt gemakkelijker.

Je beweegt door de stad over veilige straten en paden, en in tariefzones B en C brengt een belbus je in ongeveer 15 minuten naar het dichtstbijzijnde station. In elke wijk komen werkplaatsen, culturele centra en wijkcentra, en je kunt 24 uur per dag grofvuil of recyclebaar materiaal dicht bij huis afvoeren.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Beieren: Zolderverbouwingen zonder vergunningsplicht scheppen snel appartementen in bestaande gebouwen.

Amsterdam: Flexibele bouwvoorschriften hebben kantoren tot bijna 7.000 appartementen omgebouwd.

Wenen: 'WasteWatchers' bestrijden illegale afvalstorting met gespecialiseerde inspectieteams en consequente handhaving.

Helsinki: 'Visie Zero' met een snelheidslimiet van 30 km/u en veilige wegen en kruispunten.

-

Berlijn leert

Kinderopvang, school en carrière

Onderwijs bepaalt kansen en sociale cohesie. Bijna een op de drie kinderen in Berlijn heeft aanzienlijke problemen met de Duitse taal wanneer ze naar school gaan, en veel jongeren voelen zich geïsoleerd ondanks constante connectiviteit. Berlijn leert als we vroeg beginnen, verplichte ondersteuning bieden en onderwijs beschouwen als een continu proces, van kinderopvang tot ouderdom.

Onze concrete oplossingen:

Kinderopvang

Voorschoolse opvang vanaf vijf jaar, taaltest op vierjarige leeftijd: We stellen voorschoolse opvang verplicht vanaf vijf jaar. Een speelse taaltest op vierjarige leeftijd identificeert vroegtijdig wie ondersteuning nodig heeft en zet gerichte interventies in gang waar nodig.

Multidisciplinaire teams: Naast pedagogisch medewerkers stimuleren we de betrokkenheid van andere specialisten om taal- en sociale vaardigheden vanaf het begin te versterken.

School

Echte voorbereiding op het leven: Naast traditionele vakken leren leerlingen in een nieuw vak levensvaardigheden, zoals omgaan met kunstmatige intelligentie, emoties en stress, geld, en krijgen ze vroegtijdig loopbaanbegeleiding.

Gerichte versterking van scholen met uitdagingen: We houden vast aan een meerjarig verbeteringsprogramma voor de scholen met de grootste uitdagingen: met extra personeel, sterker schoolleiderschap, ervaren externe schooladviseurs en duidelijke ontwikkelingsdoelen met verantwoording voor de resultaten.

Bestrijding van eenzaamheid en pesten: We starten op elke school met permanente teams van schoolmaatschappelijk werkers en psychologen. Getrainde begeleiders bereiken jongeren ook daar waar eenzaamheid en radicalisering vaak beginnen: op sociale media.

Verbeterde schoolfaciliteiten: We versnellen de renovatie van vervallen gebouwen en voorzien scholen van moderne technologie en faciliteiten.

Beroepsopleiding, hoger onderwijs en bijscholing

De overgang faciliteren naar een beroepsopleiding: We maken loopbaanoriëntatie een integraal onderdeel van het curriculum, met meer tijd voor praktijkervaring in het bedrijfsleven. We versterken de duale beroepsopleiding als gelijkwaardige route naar een universitaire studie.

Betrouwbare universiteiten en baanbrekend onderzoek: We zorgen voor een betrouwbare basisfinanciering voor universiteiten. Berlijnse diploma's worden in heel Europa erkend. Met gezamenlijke opleidingen, meertalige programma's en volledige erkenning van studiepunten trekken we toponderzoekers aan. We ontwikkelen de sterke onderzoeksgebieden van Berlijn (bijv. medische AI, klimaatonderzoek) tot toonaangevende internationale clusters voor de lange termijn.

Levenslang leren: Met een Berlijnse '*Educatie Pas*' ontvangt iedereen vanaf 25 jaar jaarlijks een tegoed voor bijscholingscursussen bij erkende aanbieders. Alternatieve onderwijstrajecten, waaronder het behalen van kwalificaties op latere leeftijd, maken we gemakkelijker toegankelijk.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen zal geen enkel kind met een achterstand naar school gaan: een verplichte kleuterschool vanaf vijf jaar en een taaltest zorgen voor gerichte ondersteuning in een vroeg stadium. In het nieuwe vak levensvaardigheden leren kinderen goed omgaan met geld, gezondheid en relaties, en wordt niemand alleen gelaten, noch in de klas, noch online. Levenslang leren is een gegeven en wordt mogelijk gemaakt door betrouwbare structuren voor bijscholing, studie en omscholing.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Noorwegen: Multidisciplinaire teams en een stabiele personeel-en-kind ratio garanderen de kwaliteit van de kinderopvang.

Frankrijk: Verplicht, gratis voorschools onderwijs als middel voor gelijke kansen.

Londen: De '*London Challenge*' verbetert de prestaties door middelen ten behoeve van achterstandsscholen te bundelen.

Denemarken: Empathie is sinds 1993 een verplicht vak.

Wenen: De Educatie-garantie zorgt ervoor dat elke jongere een opleidingsplaats krijgt.

Singapore: '*SkillsFuture*' biedt iedereen vanaf 25 jaar een tegoed voor levenslang leren.

Berlijn ontwikkelt

Innovatie, economische kracht en werkgelegenheid

De economie van Berlijn heeft een enorm potentieel, met een sterk startup klimaat, toponderzoek en talent van over de hele wereld. Toch verliest Berlijn terrein ten opzichte van München, Londen en Parijs, omdat goede ideeën stranden in bureaucratie en een gebrek aan financiering. Berlijn floreert als ondernemen eenvoudig is, wijk en regio economisch sterk blijven, vakmensen welkom zijn en niemand op de arbeidsmarkt achterblijft.

Onze concrete oplossingen:

Innovatie

Van onderzoek naar bedrijven

We ontwikkelen een standaardkader voor spin-offs vanuit universiteiten, met eerlijke regels voor intellectueel eigendom, toegang tot laboratoria en een ondernemingsvriendelijke participatie van de universiteiten.

Eén loket voor ondernemers

We zetten een centraal loket voor startende ondernemers in de metropoolregio Berlijn-Brandenburg op. Dit begeleidt hen van de beoordeling van het bedrijfsidee tot de officiële oprichting, brengt hen in contact met investeerders en Europese subsidies en ondersteunt vrouwen gericht bij het starten van een onderneming.

Berlijn als proeftuin en eerste klant

De stad test nieuwe oplossingen eerst zelf en koopt doelgericht in bij jonge bedrijven. Minstens vijf procent van de overheidsopdrachten gaat naar jonge ondernemingen. Zo ontstaat omzet zonder dure subsidies.

Berlijns Toekomstfonds voor scale-ups

We richten een paraplufonds op dat de financieringskloof in de late groeifase van volwassen startups dicht en voorkomt dat zij de stad verlaten. Via co-investeringen trekt het fonds privaat durfkapitaal en institutionele investeerders aan, zoals verzekeraars en pensioenfondsen.

Samen in de wijk, samen met de regio

Bedrijven behouden in plaats van verliezen

Bijna één op de twee Berlijnse bedrijven staat voor een bedrijfsopvolging en meer dan twintig procent overweegt te stoppen. Wij begeleiden bedrijfsopvolgingen vanuit één loket en maken voordelige opvolgings-leningen via de investeringsbank van de deelstaat mogelijk, zodat werkplaatsen, winkels en restaurants behouden blijven.

Wijken nieuw leven inblazen

We brengen leegstaande bedrijfsruimten digitaal in kaart en vereenvoudigen bestemmingswijzigingen. In leegstaande hallen ontstaan **KiezLabs**: plekken waar ambachtslieden, zelfstandigen en creatieve ondernemers samenwerken.

AI voor iedereen: veilig en betaalbaar

We maken kunstmatige intelligentie toegankelijk, betaalbaar en veilig voor Berlijnse bedrijven, zodat ook ambachtsbedrijven en kleine ondernemingen ervan profiteren.

Toekomstregio met Brandenburg

We plannen de ruimtelijke ordening en het openbaar vervoer in samenwerking met Brandenburg en ontwikkelen de regio tot een Europese groeiregio, waar beide deelstaten van profiteren.

Vakmensen en werk

Sneller aan de slag

We richten een welkomstcentrum op waar alle administratieve procedures op één plek kunnen worden afgehandeld. Buitenlandse diploma's worden sneller erkend en vluchtelingen krijgen sneller toegang tot werk. Zo kunnen de ongeveer 45.000 openstaande vacatures in de Berlijnse economie sneller worden ingevuld.

Nieuwe kansen op werk

Met publiek gefinancierde banen en kleine, op elkaar aansluitende opleidingen ontwikkelen we routes terug naar werk, vooral voor langdurig werklozen en jongeren zonder diploma.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen groeien ideeën snel uit tot bedrijven en wordt onderzoek omgezet in echte producten. De stad is de eerste klant van haar eigen ondernemers en talent uit de hele wereld voelt zich binnen enkele dagen thuis, niet pas na maanden. Zo ontstaan nieuwe banen: in de wijk, in de technologiebedrijven van de stad en bij het mkb in de metropoolregio.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Zürich: ETH Zürich hanteert een eerlijk standaardkader voor universitaire spin-offs.

Singapore en Helsinki: Overheidsopdrachten worden systematisch ingezet als instrument voor innovatie.

Amsterdam: Alle administratieve procedures voor internationale vakmensen kunnen in één afspraak worden afgehandeld.

Berlijn beschermt

Veiligheid, gezondheid en verbondenheid

Veiligheid en een goed functionerende gezondheidszorg vormen de basis voor een zelfbeschikkend leven. Bescherming en vrijheid zijn geen tegenstelling: een stad die haar inwoners echt beschermt, geeft hen de ruimte om hun leven zelf vorm te geven. Toch neemt het aantal geweldsdelicten toe, is Berlijn slecht voorbereid op crises en de gezondheidszorg bereikt niet iedereen even goed. Berlijn biedt bescherming wanneer we voorkomen in plaats van alleen reageren, overtredingen consequent aanpakken en hulp dicht bij de mensen brengen.

Onze concrete oplossingen:

Veiligheid en bescherming

Voorkomen en slachtoffers beschermen

We versterken preventie via scholen, straathoekwerk en jeugdhulp. Daders van huiselijk geweld verplichten we een elektronische enkelband te dragen, zodat zij hun slachtoffers niet ongemerkt kunnen benaderen. We maken minstens 330 extra opvangplaatsen voor vrouwen beschikbaar en breiden snelle hulp bij online geweld uit.

Goed opgeleide en toegankelijke politie

We verbeteren de politieopleiding met betere selectieprocedures en verplichte bijscholing. Agenten krijgen betere uitrusting en verplichte trainingen over discriminatie en het omgaan met kwetsbare groepen.

Meer tijd voor politiewerk op straat

We scheiden de taken van politie en gemeentelijke handhaving duidelijk, zodat de politie zich op haar kerntaken kan richten. We voeren digitale dossiers, AI voor het opstellen van processen-verbaal en bodycams met duidelijke privacyregels in. Zo blijft er meer tijd over voor opsporing en surveillance.

Geen enkel kind mag tussen wal en schip vallen

We bereiken gezinnen via gezinscentra en hulpverleningsdiensten, voordat problemen escaleren. Kinderen die geweld hebben meegemaakt, worden niet langer van instantie naar instantie gestuurd. We breiden het **Childhood-Haus**-model van de Charité uit, waar politie, justitie, jeugdhulp en medische zorg onder één dak samenwerken.

Vorbereitung op crises en rampenbestrijding

Vorbereitung op crises

We richten schuilplaatsen en noodvoorraden in, zetten in alle twaalf stadsdelen noodsteunpunten op en waarschuwen in noodsituaties alle mobiele telefoons via Cell Broadcast. Met het verplichte **N-1-principe** maken we het elektriciteitsnet robuust genoeg, zodat het uitvallen van één onderdeel de stad niet platlegt.

Gezondheid

Gezondheidszorg in de wijk

We breiden lokale gezondheidscentra uit tot laagdrempelige plekken, waar mensen zonder al te veel obstakels advies en hulp kunnen krijgen, juist in wijken waar een tekort aan huisartsen is.

Niemand uit het oog verliezen

We verbeteren gericht de zorg voor mensen, die vaak tussen wal en schip vallen: mensen met Long Covid en ME/CVS, mensen die gebruikmaken van verslavingszorg, sekswerkers, mensen met psychische aandoeningen en mantelzorgers.

Ontmoeting en verbondenheid

Sport voor iedereen

We stellen schoolpleinen en sporthallen ook na schooltijd en in het weekend beschikbaar, maken vrije sportlocaties reserveerbaar via een transparant online systeem en verlagen met de **BuT-pas** de kosten voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.

Aantrekkelijke ontmoetingsplekken in elk stadsdeel

We zorgen voor het lange-termijn-beheer van buurthuizen, bibliotheken en ontmoetingscentra voor jongeren en senioren en ontwikkelen deze tot uitnodigende plekken, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten zonder iets te hoeven kopen.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen is hulp altijd dichtbij, of het nu gaat om geweld, verslaving of psychische problemen. In jouw wijk vind je een gezondheidscentrum waar je zonder grote drempels terecht kunt. De politie is snel, goed opgeleid en staat klaar voor iedereen. Bij een ramp beschikt elk van de twaalf stadsdelen over een noodsteunpunt. Buurthuizen, bibliotheken en ontmoetingscentra voor jongeren en senioren zijn levendige plekken waar mensen van alle leeftijden elkaar ontmoeten.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Spanje: Elektronische enkelbanden voor daders van huiselijk geweld voorkomen femicides tijdens de toezichtperiode.

IJsland en Zweden: Het *Barnahus-model* brengt politie, justitie, jeugdhulp en medische zorg samen onder één dak.

Frankfurt am Main: Een duidelijke taakverdeling tussen politie en gemeentelijke handhaving.

Berlijn en Hamburg: Gezondheidskiosken als laagdrempelige, meertalige toegangspunten tot de zorg.

Wenen: Gratis buitensportactiviteiten voor jong en oud.

Berlijn stimuleert

Toekomst, weerbaarheid en natuur

Klimaatbescherming verzekert de toekomst van komende generaties en maakt Berlijn minder afhankelijk van dure fossiele brandstoffen. Toch is de stad nog te afhankelijk van steenkool, olie en gas, terwijl hittegolven en hevige regenval haar al steeds harder treffen. Berlijn heeft er baat bij als schone energie betaalbaar en betrouwbaar wordt, gebouwen energiezuiniger worden, bouwmaterialen gerecycled worden en de stad beter bestand is tegen deze extreme weersomstandigheden.

Onze concrete oplossingen:

Klimaatneutrale elektriciteit en warmte

Schone elektriciteit opwekken

We vervangen fossiele energiecentrales stap voor stap door hernieuwbare energie. Parkeerterreinen, openbare gebouwen en terreinen langs snelwegen en spoorlijnen benutten we voor zonne-energie, en samen met Brandenburg investeren we in wind- en zonneparken.

Iedereen profiteert mee

Met een burgerenergiewet betrekken we Berlijners rechtstreeks bij de energietransitie. Balkon-zonnepanelen worden aantrekkelijker voor huurders, energiecoöperaties krijgen financiële steun en wie in de eigen wijk elektriciteit opwekt, kan die delen met de burens.

Een slim elektriciteitsnet

We bouwen opslagfaciliteiten bij belangrijke knooppunten van het elektriciteitsnet en versnellen de invoering van slimme meters. Wie stroom gebruikt, wanneer er veel wind- en zonne-energie beschikbaar is, betaalt minder. En wie elektriciteit uit zijn elektrische auto teruglevert aan het net, verdient daaraan.

Klimaatvriendelijk verwarmen

We verduurzamen de stadsverwarming met grootschalige warmtepompen, benutten aardwarmte en bouwen warmteopslag voor de winter.

Circulaire economie in de bouw

Renoveren en circulair bouwen

Met een duidelijk stappenplan en centrale ondersteuning moderniseren we de Berlijnse gebouwenvoorraad op een sociaal rechtvaardige en energiezuinige manier. We maken van de bouwsector een circulaire economie, voorkomen onnodige sloop en stimuleren hergebruik van materialen en eenvoudige renovaties.

‘Sponsstad’ en klimaatbestendigheid

Berlijn wordt een ‘Sponsstad’

We slaan regenwater op waar het valt, in plaats van het ongebruikt naar het riool af te voeren. Zo is de stad beter beschermd tijdens hevige regenval en blijft zij groen tijdens droogte.

Bescherming tegen hitte

We breiden het hitte-actieplan uit, vergroenen de openbare ruimte en vergroten het netwerk van openbare drinkwaterpunten en gratis koele plekken.

Water en natuur veiligstellen

We beschermen het drinkwater van Berlijn en het waterpeil van de Spree door uiterwaarden te herstellen en de waterwinning af te stemmen met Brandenburg en Saksen. Via groen-blaue corridors verbinden we leefgebieden en bevorderen we de biodiversiteit.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen komt er schone elektriciteit uit de stad en de regio. Verwarmen is klimaatvriendelijk én betaalbaar. De stad is bestand tegen hitte en hevige regen, omdat zij water vasthoudt als een spons. Tegen 2030 vermindert Berlijn zijn CO₂-uitstoot met 70 procent. Klimaatbescherming maakt het leven niet duurder, maar beter.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Kopenhagen: Bijna-klimaatneutrale stadsverwarming, dankzij grootschalige warmtepompen en restwarmte.

Nederland: Seriematige renovatie volgens het *Energiesprong*-model verlaagt de kosten.

Parijs: Het programma **Oasis** vergroent en onthardt schoolpleinen en ontwikkelt koele plekken en drinkwaterpunten.

Amsterdam: Groen-blaue corridors verbinden leefgebieden voor wilde dieren.

Berlijn verbindt

Mensen, Europa en de wereld

Berlijn is een Europese en internationale metropool. Deze openheid is een verrijking voor economie, cultuur en sociale samenhang. Wij plaatsen Europa centraler in het stadsbeleid en beschermen de diversiteit, die Berlijn bijzonder maakt. Berlijn verbindt, wanneer we actief vormgeven aan Europa, echte participatie mogelijk maken voor iedereen die hier woont, duurzaam cultuur ondersteunen en het toerisme zo sturen, zodat het de stad ten goede komt.

Onze concrete oplossingen:

Europa en internationale verbindingen

Europa onderdeel van het dagelijks leven

We versterken de vertegenwoordiging van Berlijn in Brussel, maken het stadsbestuur efficiënter en effectiever voor samenwerking in Europa en vergemakkelijken de toegang tot het uitwisselingsprogramma Erasmus+.

Subsidies en partnerschappen benutten

We zetten stedenbanden strategisch in voor cultuur, economie en onderzoek. Tegelijkertijd investeren we in snelle spoorverbindingen met onze buurlanden, in het bijzonder met Polen en partnerstad Warschau.

Aankomst en participatie

Aankomst zonder hindernissen

We wijzen vaste contactpersonen toe aan nieuwkomers, die hen volgens het one-stop-shop principe door alle administratieve procedures begeleiden. Engels wordt de tweede voertaal van het stadsbestuur en opvanglocaties voor vluchtelingen voldoen aan uniforme en menswaardige normen, met een onafhankelijke klachteninstantie.

Wie hier woont, moet kunnen meebeslissen

We versterken participatie en verantwoordelijkheid door het stemrecht uit te breiden naar alle EU-burgers en burgerraden open te stellen voor iedereen, die in Berlijn woont. Ongeveer 40 procent van de Berlijners heeft een migratieachtergrond en een kwart van de inwoners mag momenteel niet stemmen.

Toerisme en evenementen

Toerisme met kwaliteit

We maken van Berlijn een moderne en duurzame bestemming en ondersteunen de kandidatuur voor de **Wereldtentoonstelling EXPO 2035**, die duurzame stedelijke innovaties en de modernisering van historische evenementenlocaties stimuleert.

Cultuur

Cultuur duurzaam financieren

We vervangen kortlopende projectsubsidies door stabiele en structurele financiering, langdurig en in alle stadsdelen.

Club- en openlucht-cultuur beschermen

We erkennen clubs officieel als culturele instellingen en passen het *Agent-of-Change*-principe toe: nieuwe bewoners dragen de kosten van geluidsisolatie, niet de clubs. Voor openluchtevenementen ontwikkelen we geluidstolerantiezones buiten woongebieden.

Cultuur voor iedereen toegankelijk

We versterken culturele educatie en participatie, ongeacht inkomen of afkomst, en breiden de culturele uitwisseling binnen Europa verder uit.

ONS BERLIJN VAN MORGEN

In het Berlijn van morgen is Europa onderdeel van het dagelijks leven. De stad neemt actief deel aan uitwisselingsprogramma's en is via snelle spoorverbindingen verbonden met haar buurlanden. De Berlijners, waarvan ongeveer 40 procent internationale wortels heeft, kunnen meebeslissen over het stadsbeleid, terwijl nieuwkomers een vaste contactpersoon krijgen in plaats van een bureaucratische hindernisbaan. Cultuur is duurzaam gefinancierd en toegankelijk voor iedereen, van de clubscene tot het museum.

BEST PRACTICE VOORBEELDEN

Noordrijn-Westfalen: Integratie als structurele overheidstaak met vaste financiering.

Barcelona: Een toerisme-observatorium stuurt bezoekersstromen op basis van data.

Düsseldorf: Een participatief cultuurontwikkelingsplan geldt als landelijke model.